

УДК 636.92

Коцюбенко Г.А., кандидат с.-г. наук, доцент
Інститут розведення і генетики тварин НААНУ

ВПЛИВ ВИРІВНЯНОСТІ ГНІЗДА ТА БАГАТОПЛІДНОСТІ КРОЛИЦІ НА РІСТ ТА ЗБЕРЕЖЕНІСТЬ КРОЛЕНЯТ

У наших дослідженнях доведений вплив багатоплідності та вирівняності гнізда на ріст та збереженість кроленят у підсисний період. Індекс вирівняності гнізда і оціночний індекс репродуктивних якостей маток можуть використовуватись як нові селекційні ознаки для відбору перевіряємих кроличок у племінну групу.

Репродуктивні якості кролиць є одним із основних факторів, які визначають ефективність галузі кролівництва, її рентабельність. Саме вони визначають обсяги вирощування та відгодівлі молодняка, кількість племінної продукції. Тому багатоплідність кролиць розглядається як важлива селекційна ознака під час удосконалення материнських родин як у чистопородному розведенні, так і схрещуванні. Поряд з цим слід визнати, що при достатньо високих характеристиках відгодівельних і м'ясних особливостей сучасних порід кролів, рівень їх відтворних якостей знаходиться на недостатньо високому рівні. Це зумовлено досить низькою спадковістю ознак, пов'язаних з репродуктивними функціями та особливістю організму кролиць розсмоктувати ембріони через стреси та погіршення умов годівлі.

Тому, на сучасному етапі розвитку кролівництва великого значення набуває розробка прийомів врахування взаємообумовленості селекційних ознак та визначення їх впливу на рівень відтворних та продуктивних якостей. В цьому аспекті важливого значення набуває вивчення поєднаності багатоплідності і великоплідності кролиць, оскільки між ними існує від'ємна кореляційна залежність.

Серед ознак репродуктивної здатності кролиць особливе місце належить великоплідності кроленят. Рівень живої маси новонародженого певним чином обумовлює наступну енергію росту тварини, її скороспілість та відгодівельні властивості.

Але, не зважаючи на те, що показник великоплідності враховується при оцінці гнізда кролиці, до останнього часу недостатньо вивчені біологічні основи формування великоплідності кроленят, її спадкова обумовленість та механізм зв'язку з наступним ростом і розвитком тварин. Це вказує на актуальність досліджень з питань детального вивчення великоплідності кроленят з метою використання цієї ознаки як селекційної для підвищення репродуктивних і продуктивних властивостей кролів. У цьому плані запропоновані нові підходи, що спрямовані на визначення вирівняності гнізд за великоплідністю, яка б сприяла кращому росту кроленят до відлучення. Використання даного критерію вже виявилось ефективним у дослідженнях фахівців з інших галузей тваринництва [4].

Метою досліджень було комплексне вивчення великоплідності кроленят та вирівняності гнізд як критеріїв відбору у кролівництві.

Матеріалом досліджень стало маточне стадо кролиць комбінованого напрямку продуктивності ТОВ «Звірогосподарство «Рунас» Миколаївського району Миколаївської області.

За методикою досліджень кролиці були розподілені на класи М⁻(мінус-варіант),

M^0 (модальний клас) і M^+ (клас плюс-варіант) за показником багатоплідності.

У кожному класі чисельність маток була в межах 30...35 голів. У межах виділених класів були сформовані групи маток за масою гнізда при народженні та його вирівняністю (M^- - нижче середніх і M^+ - вище середніх значень).

Вирівняність гнізд визначалась за методикою М.Д.Березовського і Д.В.Ломако.

Для досліджуваних кролиць, нами використано оціночний індекс репродуктивних якостей (Р), розроблений М.Д.Березовським, з метою отримати інтегральну оцінку груп кролиць за показниками багатоплідності, великоплідності, маси гнізда та вирівняності кроленят у гнізді.

Також досліджено вплив статевого співвідношення новонароджених кролів і кроличок у гніздах та вирівняності гнізд на репродуктивні якості кролиць.

У результаті досліджень встановлено, що для всіх класів кролиць властива більша вирівняність гнізд за масою при високій багатоплідності. Так, у класі M^+ за багатоплідністю та M^- за індексом вирівняності - багатоплідність склала 9,2 голів кроленят, а у групі M^+ - 9,5 голів. У той же час, групи з більшою вирівняністю гнізд мали нижчу, масу 1 кроленяти на час народження – 50,3; 48,8 г відповідно класів. Маса гнізда на час народження у маток класу M^- у групі M^- за вирівняністю була меншою ніж у групі M^+ (відповідно 350,4 і 355,8 г). В інших класах суттєвих відмінностей за масою гнізда між групами не виявлено, вона зростала в міру переходу від маток класу M^- до класу M^+ (з 350,4 до 466,2 г).

Аналогічним чином змінювалась і величина молочності кролиць. Але на відміну від великоплідності, молочність кролиць класу M^+ за багатоплідністю була вищою для всіх класів і складала 5,5; 5,7; 6,0; 6,1 кг відповідно.

Значно краща збереженість спостерігається у маток із найменшою багатоплідністю і коливається у межах 92,9...96,7%. Це пояснюється зворотною залежністю цих ознак. При цьому значення індексу вирівняності у них найменші: від 19,1 до 21,2 (табл. 1). Аналіз досліджень показав, що кролиці з вирівняними гніздами мали також значно вищу масу гнізда на час відлучення, вона перебувала в межах від 11,0 кг (для класу маток $M^+M^+M^-$) до 11,9 кг (для класу маток $M^+M^+M^+$) у порівнянні з кролицями класу $M^-M^-M^-$ - 8,5 кг та $M^-M^+M^+$ - 9,9 кг. Але маса однієї голови на час відлучення була навпаки – більша у малоплідних маток (1,6...1,8 кг) і менша у багатоплідних (1,4...1,5 кг). Цей недолік перекрився за рахунок кількості кроленят у гнізді.

Така суттєва різниця вказує на можливість отримання високої маси приплоду на час відлучення за рахунок оцінки кролиць за індексом вирівняності гнізда. Внаслідок більшої енергії росту кроленят у вирівняних за великоплідністю гніздах, досягається їх більш висока середня маса на час відлучення. Це вказує на значні резерви підвищення виходу кроленят шляхом відбору маток за ознакою вирівняності гнізда приплоду.

Найменші значення індексу отримано для маток класу $M^-M^-M^-$ - 56,51 бала, а максимальне значення цього показника отримано у класі M^+ у групі з вирівняними гніздами ($M^+M^+M^+$) – 76,52 бала. Незалежно від якості кролиць, групи M^+ в усіх варіантах дослідів значно перевищували за оціночним індексом групу M^- .

У дослідженнях впливу статевого співвідношення новонароджених кролів і кроличок у гніздах та вирівняності гнізд на репродуктивні якості кролиць найбільш багатоплідними виявились матки з статевим співвідношенням у гніздах 50%♀-50%♂ - від 8,6 до 9,4 голів, матки з більшою кількістю самців поступалися на 0,9...1,4 голови, а з більшою кількістю кроличок – на 2,4...3,3 голови. Вплив вирівняності гнізд на

багатоплідність у гніздах як з більшою більшістю кролів, так і з більшою кількістю кроличок був несуттєвим. Однак, кролиці невірвняних гнізд з рівним співвідношенням кролів і кроличок в гнізді були більш багатоплідними у порівнянні з вирівняними гніздами 9,4; 8,6 голови відповідно. За великоплідністю суттєвої різниці не встановлено. Найбільш молочними виявились кролиці з співвідношенням статі 50%♀ - 50%♂ та невірвняними гніздами – 6,0 кг (вірвняні поступалися на 0,7 кг).

На час відлучення у 2-місячному віці вищими показниками маси однієї голови та збереженості характеризувались кроленята, що вирощувалися в вирівняних та середніх гніздах. Оцінка репродуктивних якостей кролиць через індекси свідчить, що в вирівняних гніздах з статевим співвідношенням 50%♀-50%♂ цей показник найвищий – 76,56 бали, а в гніздах з більшою кількістю кроличок він нижчий на 6,23 бали і з більшою кількістю кролів – на 7,35 бали.

Висновки. Виходячи з проведених досліджень можна вважати, що індекс вирівняності гнізда і оціночний індекс репродуктивних якостей маток можуть використовуватись як нові селекційні ознаки для відбору перевіряємих кроличок у племінну групу. Відбір за цими показниками буде сприяти селекційному прогресу на підвищення багатоплідності, енергії росту кроленят, що має важливе господарське значення. Такий підхід може бути використаний як при чистопородному розведенні, так і при схрещуванні кролів.

УДК 636.7.082

Муляр Ю.О., аспірантка*

Луганський національний аграрний університет

ВІДТВОРНІ ЯКОСТІ СОБАК ПОРОДИ НІМЕЦЬКА ВІВЧАРКА

Викладено результати досліджень особливостей відтворних якостей собак породи німецька вівчарка. Встановлено, що за основними відтворними якостями перевагу мають суки лінії пса-плідника Корбі з Далевої Землі та Адамо ван Ноорт. Максимально відповідає вимогам стандарту отриманий ремонтний молодняк лінії Адамо ван Ноорт.

Ключові слова: *щеніння, багатоплідність, відтворні якості, збереженість, жива маса цуценяти, порода.*

Собаки породи німецька вівчарка користуються великою популярністю і належать до найпоширеніших порід, завдяки своєму характеру, шляхетності, міцності нервової системи, гостроті чуття і слуху, уважності та невідкупності.

Матеріалом для дослідження послужили дані племінного та зоотехнічного обліку з розведення собак породи німецька вівчарка (НВ) в Луганському обласному клубі службового собаківництва, одним з ключових моментів якого є збереження і закріплення при розведенні досить високих відтворних якостей сук.

* Науковий керівник-доктор с.-г. наук, професор Т.В. Підпала